

Sygn. akt I ACa 13/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Iwankiewicz
Sędziowie:	SSA Agnieszka Sołtyka SSO del. Robert Bury (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Karolina Baczmaga

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2017 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa B. B.

przeciwko (...) (...) w W.

o ustalenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 3 listopada 2016 roku, sygn. akt I C 63/16

1. **zmienia zaskarżony wyrok tylko o tyle, że w punkcie II. nie obciąża powódki kosztami procesu poniesionymi przez stronę pozwaną,**
2. **oddala apelację w pozostałym zakresie,**
3. **zasądza od powódki B. B. na rzecz pozwanego (...) (...) w W. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Robert Bury Ryszard Iwankiewicz Agnieszka Sołtyka

Sygn. akt I ACa 13/17

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 3 listopada 2016 roku oddalił powództwo B. B. przeciwko (...) (...) w W. i orzekł o kosztach procesu. Wyrok zapadł w sprawie, w której powódka wniosła o ustalenie, że między nią, a pozwanym nie istnieje stosunek cywilnoprawny, stanowiący zobowiązanie powstałe na podstawie umowy z 14 kwietnia 2009 roku o kredyt gotówkowy, zawartej pomiędzy Z. G. (1) a (...) SA, które to zobowiązanie polega na

tym, że pozwany może żądać od powódki świadczenia pieniężnego, a powódka powinna owo świadczenie na rzecz pozwanego spełnić w kwocie ustalonej na podstawie zapisów ww. umowy, a odpowiadającej sumie a) kapitału w kwocie 34.414,10 zł, b) odsetek karnych, naliczonych na dzień 2011-12-15 w kwocie 33.337,73 zł, c) kosztów w kwocie 271,99 zł, d) odsetek karnych, naliczonych za okres od dnia 2011-12-16 do dnia 2013-03-29 w kwocie 10.533,56 zł oraz e) dalszych odsetek, liczonych dla ww. kapitału od dnia 2013-03-30 do dnia zapłaty. Ponadto powódka zgłosiła roszczenie ewentualne o ustalenie, że pomiędzy nią, a pozwanym istnieje stosunek cywilnoprawny, stanowiący wprawdzie zobowiązanie, powstałe na podstawie umowy z dnia 2009-04-14 roku o kredyt gotówkowy, zawartej pomiędzy Z. G. (1) a (...) SA, jednakże zobowiązanie to ma charakter niezupełny (obligationes naturales) i polega na tym, że pozwany może przyjąć od powódki dobrowolnie spełnione przez nią świadczenie pieniężne w kwocie ustalonej na podstawie zapisów ww. umowy, a odpowiadającej sumie a) niezapłaconego dotąd kapitału przedmiotowego kredytu oraz b) odsetek umownych, liczonych od dnia wymagalności tegoż kapitału do dnia jego zapłaty, jednakże powódka nie musi tego świadczenia spełnić, bowiem w okolicznościach przedmiotowej sprawy, przysługuje jej prawo uchylenia się od zaspokojenia roszczeń pozwanej, wynikających z tegoż zobowiązania.

Sąd I instancji ustalił, że 6 czerwca 2007 roku Z. G. (1) zawarł z (...) S.A. umowę kredytu konsumenckiego „(...)” nr (...) z ubezpieczeniem, która to umowa została następnie oznaczona numerem (...).

5 lipca 2007 roku Z. G. (1) zawarł z (...) S.A. drugą umowę kredytu gotówkowego nr (...) z ubezpieczeniem, która to umowa została następnie oznaczona numerem (...).

Z. G. (1) zmarł w dniu (...) roku Na podstawie testamentu spadek po nim nabyła wprost, w całości powódka B. B. (poprzednie nazwisko S.).

Pismem z dnia 13 listopada 2007 roku (...) Bank (...) S.A. w W. wezwał Z. G. (1) do zapłaty w terminie 7 dni zaległych należności z tytułu umowy kredytu nr (...) z dnia 6 czerwca 2007 roku

Pismem z dnia 6 kwietnia 2009 roku (...) S.A. skierował do powódki jako spadkobierczyni Z. G. (1) przedsądowe wezwanie do zapłaty należności w wysokości 48.503,01 złotych z tytułu umowy kredytu gotówkowego nr (...) - (...) z dnia 6 czerwca 2007 roku zawartej przez bank ze spadkodawcą. Na kwotę 48.503,01 złotych składały się następujące należności: 34.414,10 złotych z tytułu niespłaconego kapitału, 13.816,92 złotych z tytułu odsetek naliczonych do dnia 6 kwietnia 2009 roku oraz 271,99 złotych z tytułu kosztów.

W dniu 9 grudnia 2011 roku pozwany (...) niestandardyzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. zawarł z (...) S.A. umowę sprzedaży wierzytelności, na podstawie której nabył między innymi wierzytelności przysługujące (...) S.A. wobec Z. G. (1) z tytułu umów kredytu:

- nr (...), nr umowy (...) z dnia 14 kwietnia 2009 roku w łącznej wysokości 68.023,82 złotych, na którą składały się: kapitał w kwocie 34.414,10 złotych, odsetki w kwocie 33.337,73 złotych oraz koszty w kwocie 271,99 złotych

-nr (...), nr umowy (...) z dnia 5 lipca 2007 w łącznej wysokości 31.315,29 złotych składały się następujące należności: kapitał w kwocie 25.634,62 złotych, odsetki w kwocie 5.579,67 złotych oraz koszty w kwocie 101 złotych.

14 grudnia 2011 roku (...) S.A. wystawił wyciąg z ksiąg bankowych nr (...), w którym stwierdził, iż na dzień 14 grudnia 2011 roku wobec Z. G. (1) w księgach banku figuruje wymagalne zadłużenie z tytułu umowy kredytu gotówkowego nr (...) w łącznej wysokości 68.023,82 złotych, na którą składają się: należność główna w wysokości 34.414,10 złotych, odsetki naliczone do dnia 14 grudnia 2011 roku w wysokości 33.337,73 złotych oraz koszty w wysokości 271,99 złotych.

Pismem z dnia 16 stycznia 2012 roku skierowanym do Z. G. (1) (...) Bank (...)S.A. zawiadomił, że w dniu 9 grudnia 2011 roku dokonał na rzecz pozwanego przelewu wierzytelności z tytułu umowy kredytu gotówkowego nr (...)z dnia 5 lipca 2007 roku, a przeniesienie wierzytelności stało się skuteczne dnia 15 grudnia 2011 roku. W piśmie jako numer akt sprawy wskazał (...).

Pismem z dnia 17 stycznia 2012 roku skierowanym również do Z. G. (1) Bank zawiadomił, że w dniu 9 grudnia 2011 roku dokonał na rzecz pozwanego przelewu wierzytelności z tytułu umowy kredytu gotówkowego nr (...) z dnia 14 kwietnia 2009 roku W piśmie jako numer akt sprawy wskazano (...).

Pismem z dnia 20 stycznia 2012 roku skierowanym do Z. G. (1), pozwany wezwał kredytobiorcę do zapłaty długu, który nabył na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 9 grudnia 2011 roku, a który wynika z umowy kredytu gotówkowego zawartej z (...) S.A. w dniu 14 kwietnia 2009 roku. W piśmie wskazano, że zadłużenie z tytułu tej umowy na dzień 28 stycznia 2012 roku wynosi 69.019,47 złotych, z czego kwota 34.414,10 złotych należna jest z tytułu kapitału. Wezwanie do zapłaty pozwany ponowił w piśmie z dnia 2 lipca 2012 roku, ale tym razem pismo to skierował do powódki.

Pismem z dnia 2 lipca 2012 roku pozwany wezwał powódkę do zapłaty łącznej kwoty 34.864,80 złotych z tytułu wierzytelności nabytej przez pozwanego od (...) S.A. w dniu 9 grudnia 2011 roku, a wynikającej z umowy kredytu gotówkowego zawartej przez Z. G. (1) z bankiem (...) S.A. 5 lipca 2007 roku. W wezwaniu wskazał, że na kwotę 34.864,80 złotych składają się następujące należności: kapitał w kwocie 25.634,62 złotych, odsetki karne w kwocie 5.579,67 złotych naliczone na dzień 15 grudnia 2011 roku i koszty w kwocie 101 złotych.

W 2012 roku powódka udała się do banku (...) S.A., gdzie zostały jej okazane dokumenty dotyczące umów kredytowych zawieranych przez Z. G. (1) w 2007 roku. Z dokumentów tych wynikało, że były zawarte przez Z. G. (1) dwie umowy w 2007 roku. To samo ustalił wcześniej jej pełnomocnik, któremu zleciła sprawę, kiedy przysłyż monity z Banku w sprawie zapłaty należności kredytowych.

Pismem z dnia 21 lutego 2013 roku powódka poinformowała pozwanego o śmierci Z. G. (1). Nadto wskazała w piśmie, że ma przypuszczenia o zawarciu przez spadkodawcę w 2007 roku dwóch umów kredytowych na łączną kwotę około 70.000 zł. i poprosiła na wypadek potwierdzenia się tych przypuszczeń, o doręczenie jej kopii dokumentów potwierdzających cesję wierzytelności między (...) S.A. a pozwanym, a ponadto historii spłaty kredytów zaciągniętych przez Z. G. (1) i informacji na temat bieżącego stanu tych wierzytelności.

Pismem z dnia 21 marca 2013 roku pozwany wezwał powódkę do zapłaty łącznej kwoty 78.557,38 złotych z tytułu wierzytelności nabytej przez pozwanego od (...) S.A. w dniu 9 grudnia 2011 roku, a wynikającej z umowy kredytu gotówkowego zawartej przez Z. G. (1) z bankiem (...) S.A. w dniu 14 kwietnia 2009 roku W piśmie wskazał, że na kwotę 78.557,38 złotych składają się następujące należności: 34.414,10 złotych z tytułu kapitału, 33.337,73 złotych z tytułu naliczonych przez bank odsetek karnych na dzień 15 grudnia 2011 roku, 271,99 złotych z tytułu kosztów oraz 10.533,56 złotych z tytułu odsetek karnych od dnia 16 grudnia 2011 roku do dnia 29 marca 2013 roku

Pismem z dnia 5 kwietnia 2013 roku bank (...) S.A. poinformował powódkę o tym, że w dniu 9 grudnia 2011 roku sprzedał na rzecz pozwanego wierzytelności z tytułu: umowy kredytu „(...)” o numerze (...) z dnia 5 lipca 2007 roku oraz umowy kredytu „Szybki Serwis Kredytowy” o numerze (...) ((...)) roku z dnia 6 czerwca 2007 roku.

Pismem z dnia 15 października 2015 roku powódka zwróciła się do pozwanego o udzielenie informacji, czy kiedykolwiek przysługiwały mu wobec powódki jakiegokolwiek wierzytelności, a jeśli tak to z jakiego tytułu, czy nadal one przysługują i na jakim etapie jest ich dochodzenie. W odpowiedzi na powyższe, pismem z dnia 23 października 2015 roku pozwany poinformował powódkę, iż jego wierzytelność wobec powódki wynika z tytułu umowy kredytu gotówkowego o numerze (...), zawartej dnia 14 kwietnia 2009 roku przez (...) S.A. ze Z. G. (1). Wierzytelność tę nabył od banku na podstawie cesji wierzytelności z dnia 9 grudnia 2011 roku

Pismem z dnia 3 listopada 2015 roku powódka wezwała pozwanego do przesłania jej kopii dokumentów dowodzących powstania wierzytelności, jej wymagalności, zupełności i zawarcia umowy cesji wierzytelności oraz do udzielenia informacji na temat tego, na jakim etapie jest dochodzenie wierzytelności. Ponadto powódka wezwała pozwanego do złożenia oświadczenia o uznaniu podniesionego przez powódkę zarzutu przedawnienia wierzytelności oraz zaprzestania dalszego jej niepokojenia.

Pismem z dnia 27 listopada 2015 roku pozwany wezwał powódkę do zapłaty łącznej kwoty 91.357,53 złotych z tytułu umowy kredytu gotówkowego świadczonej na podstawie umowy zawartej z (...) S.A. w dniu 14 kwietnia 2009 roku. W piśmie wskazał, że na kwotę 91.357,53 złotych składają się: kwota 34.414,10 złotych z tytułu kapitału, kwota 271,99 złotych z tytułu naliczonych przez poprzedniego wierzyciela kosztów, kwota 33.337,73 złotych z tytułu naliczonych przez poprzedniego wierzyciela odsetek karnych oraz kwota 23.333,7 złotych z tytułu odsetek umownych naliczonych do dnia 27 listopada 2015 roku.

Sąd I instancji stwierdził, że nie istnieje interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego o treści wskazanej w żądaniu głównym i ewentualnym. Fakt nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy zawartej w dniu 14 kwietnia 2009 roku pomiędzy Z. G. (1) a Bankiem (...) S.A. w W. jest niesporny, ponieważ Z. G. (1) zawarł dwie umowy kredytowe w 2007 roku i tylko wierzycielności z tych dwóch umów były przedmiotem przelewu między Bankiem a pozwanym. Powyższe zdecydowało o oddaleniu powództwa na podstawie art. 189 k.p.c.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez powódkę w całości, która domagała się jego zmiany przez uwzględnienie powództwa w całości i ustalenie, że pomiędzy powódką, a pozwaną, nie istnieje szczegółowo opisany stosunek cywilnoprawny, stanowiący zobowiązanie, powstałe na podstawie umowy z dnia 2009-04-14 roku o kredyt gotówkowy, zawartej pomiędzy Z. G. (1) a (...) SA, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

a) naruszenie przepisów art. 189 k.p.c., przez błędne przyjęcie, że powódka nie miała interesu prawnego we wniesieniu powództwa, skoro pozwana żądała przed wytoczeniem sprawy świadczenia od powódki na podstawie mylnie wskazanej, nieistniejącej umowy pożyczki;

b) naruszenie przepisów art. 227 w zw. z art. 3 i 232 k.p.c., przez błędne pominięcie dowodów z zeznań świadków Z. K. oraz E. B., zmierzających do wykazania przez powódkę kluczowych okoliczności sprawy;

c) naruszenie przepisów art. 233 w zw. z art. 231 oraz art. 316 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, przez bezpodstawne przyjęcie, nie znajdującego oparcia w przepisach postępowania oraz materiale dowodowym założenia, że powódka posiadała wiedzę na temat wszelkiej korespondencji kierowanej do niej oraz jej męża przez pozwaną oraz (...) S.A., a co za tym idzie - mogła dokonywać ocen analogicznych jak Sąd I instancji na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego;

d) naruszenie ww. przepisów, poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego dotychczas w sprawie, a w szczególności dowodzącego, że zarówno ww. Bank, jak pozwana, równolegle do pism adresowanych do powódki o jej długach, odziedziczonych rzekomo po Z. G. (1), kierowali pisma dotyczące zadłużenia Z. G. (1) wprost do niego, i to przez blisko 6 lat od daty jego śmierci, oznaczając jednocześnie owe zadłużenia w sposób odbiegający od treści pism kierowanych do samej powódki, wprowadzając tym samym stan niepewności co do przyczyn ww. zachowania Banku i pozwanej oraz płynących z tego dla powódki skutków prawnych.

Powódka domagała się rozpoznania na podstawie art. 380 k.p.c. przez Sąd odwoławczy niepodlegającego zaskarżeniu w drodze zażalenia postanowienia Sądu I instancji z dnia 20 października 2016 roku w przedmiocie zakresu dowodów dopuszczonych oraz idącego za tym pominięcia części dowodów zgłoszonych przez powódkę w sprawie, tj. z zeznań świadka Z. K. oraz z zeznań świadka E. B., przeprowadzenia dowodów na etapie apelacyjnym, z racji bezzasadności ich pominięcia przez Sąd I instancji oraz wpływu tego pominięcia na wynik sprawy.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i o zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

1. Apelacja jest bezzasadna. Ponowne rozpoznanie sprawy w postępowaniu apelacyjnym, wyrażające się w ponownym ustaleniu stanu faktycznego sprawy i ocenie zasadności roszczenia na podstawie prawa materialnego prowadzi do wniosków analogicznych, jak przedstawione przez Sąd I instancji. Sąd Odwoławczy przyjmuje ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny za własne ustalenia, bez konieczności ponownego jego przytaczania. Podobnie materialnoprawna ocena powództwa wyrażona przez Sąd I instancji zasługuje na aprobatę.

2. Interes prawny w uzyskaniu orzeczenia sądu ustalającego nieistnienie stosunku prawnego powinien być uzasadniony koniecznością usunięcia zagrożenia dla praw powoda, więc zakończeniem sporu albo zapobiegnięciem powstania sporu. Konieczna jest realna niepewność prawa lub stosunku prawnego z przyczyn natury faktycznej lub prawnej. Niepewność ta powinna być rozumiana obiektywnie, według rozumnej oceny sytuacji każdego rozsądnego uczestnika obrotu, a nie subiektywnie, tj. według odczucia powódki. Nie istnieje interes prawny w okolicznościach ukształtowanych jednoznacznie stanem prawnym i niekwestionowanymi zdarzeniami prawnymi. W rozpoznanej sprawie, według obiektywnej oceny sytuacji, nie zachodzi niepewność co do istnienia długu powódki z umowy o kredyt z dnia 14 kwietnia 2009 roku, wynikającego z dziedziczenia po Z. G. (1). Z. G. (1) zmarł przed 14 kwietnia 2009 roku, więc obiektywna ocena sytuacji, charakteryzująca każdego rozsądnego uczestnika obrotu, musi prowadzić do oceny, że nie jest możliwe, aby spadkodawca powódki zawarł umowę kredytu 14 kwietnia 2009 roku. Argumentacja ta jest wystarczająca dla przyjęcia bezzasadności powództwa: żądania głównego i ewentualnego i bezzasadności apelacji.

3. Interes prawny ma charakter obiektywny, więc dla oceny jego istnienia bez znaczenia pozostają subiektywne odczucia powódki, element stanowiący w zasadzie w całości uzasadnienie zarzutów apelacyjnych. Apelacja koncentruje się na uzasadnieniu hipotezy, że przed procesem powódka nie miała pewności (istniało jej subiektywne przeświadczenie), że istnieje umowa z 14 kwietnia 2009 roku, skoro informacja o tym została zawarta w pismach pozwanego i uprzednio banku, a w dalszej kolejności, że dopiero na skutek wniesienia pozwu w sprawie, pism procesowych pozwanego, przedstawionych przez niego dowodów możliwa była realna ocena sytuacji i postawienie wniosków takich, jak Sąd I instancji. Pomijając prawidłowość takiej argumentacji, jak wykazano, subiektywne odczucia powódki niepewności istnienia stosunku prawnego pozostają bez znaczenia dla oceny interesu prawnego, kategorii obiektywnej, co zdecydowało o oddaleniu powództwa. Odnosząc się natomiast do tych twierdzeń, należy zauważyć, że nie jest prawdopodobne, aby powódka nabrała przekonania o istnieniu umowy z 14 kwietnia 2009 roku. Powtarzając argumentację Sądu Okręgowego: w piśmie z dnia 17 stycznia 2012 roku (k. 38, 83) bank zawiadomił kredytobiorcę o przelewie na rzecz pozwanego wierzytelności z tytułu kredytu gotówkowego z umowy nr (...) z dnia 14 kwietnia 2009 roku, co w powiązaniu z informacjami otrzymanymi przez powódkę w piśmie z dnia 5 kwietnia 2013 roku (k. 23) powinno wywołać przekonanie, że wskazanie daty 14 kwietnia 2009 roku wynikało jedynie z pomyłki i że faktycznie chodzi o wierzytelność z umowy zawartej 6 czerwca 2007 roku. Ponadto powódka zeznała, że w banku zapoznała się z dokumentami i wynikało z nich, że istnieją dwie umowy kredytu z 2007 roku, informację tej treści uzyskała także od adwokata. Nie jest zatem zrozumiałe wystąpienie z powództwem o ustalenie nieistnienia długu z umowy kredytu z 2009 roku, skoro nie istniało nawet subiektywne przekonanie powódki o istnieniu tej umowy. Interesu prawnego nie uzasadniają twierdzenia pozwanego przed procesem o istnieniu umowy z 2009 roku, jeżeli jest oczywiste, że spadkodawca powódki nie mógł jej zawrzeć. W konsekwencji nie istnieje obiektywna niepewność stanu prawnego. Zarzut apelacji naruszenia art. 189 k.p.c. jest bezzasadny; a na marginesie można zauważyć, że możliwe było w rozważanym zakresie jedynie postawienie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych – nieustalenia interesu prawnego, ponieważ zastosowanie art. 189 k.p.c. nie może być kwestionowane, podobnie jak jego wykładnia.

4. W tym kontekście bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 233 w zw. z art. 231 oraz art. 316 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. (zarzut c) i d) apelacji). Powódka na podstawie pism banku i od pozwanego oraz z informacji od adwokata mogła ustalić, że powołanie daty 14 kwietnia 2009 roku jest omyłką. Sąd nie naruszył art. 233 § 1 k.p.c., a zarzuty naruszenia art. 231, 316, 328 § 2 k.p.c. są nieuzasadnione w apelacji i nieadekwatne do możliwych uchybień proceduralnych w tej sprawie.

5. Wbrew twierdzeniom apelującej, pozwana nie uznała roszczenia o ustalenie nieistnienia umowy kredytu zawartego 14 kwietnia 2009 roku, sformułowanie to nie zostało użyte przez tę stronę. Apelująca pomija, że powództwo o ustalenie

nieistnienia stosunku prawnego jest zasadne, kiedy nie tylko nie istnieje stosunek prawny, ale ponadto kiedy istnieje interes prawny w uzyskaniu orzeczenia tej treści.

6. Bezzasadny jest wniosek strony powodowej o rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia dowodowego Sądu, którym część dowodów została dopuszczona, a co do części dowodów Sąd nie zajął stanowiska, mianowicie co do zeznań świadków Z. K. oraz E. B.. Warunkiem kontroli proceduralnej w toku instancji na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia dowodowego sądu jest negatywna wypowiedź sądu co do przeprowadzenia danego dowodu (oddalenie, pominięcie) i zgłoszenie zastrzeżenia na podstawie art. 162 k.p.c., przy czym przepis nie ma zastosowania w sytuacji, w której sąd nie przeprowadzi dowodu bez wydania postanowienia oddalającego wniosek o jego przeprowadzenie. W rozpoznanej sprawie Sąd nie wydał żadnego rozstrzygnięcia w przedmiocie dowodu z zeznań wymienionych świadków, więc możliwe jest zgłoszenie w apelacji zarzutu naruszenia odpowiednich przepisów prawa dowodowego, bez konieczności odwołania się do art. 380 k.p.c. Wbrew twierdzeniom apelującej przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków nie miało żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, dlatego że zeznania te mogły jedynie uzasadniać subiektywne odczucie co do istnienia umowy z 2009 roku. Jak wskazano, istnienie tej umowy, według oceny rozsądnego uczestnika obrotu, jest po prostu niemożliwe. Zarzut naruszenia art. 227 w zw. z art. 3 i 232 k.p.c. jest bezzasadny. Wskazane przyczyny zdecydowały o oddaleniu wniosków dowodowych powódki złożonych w apelacji oraz w piśmie z dnia 7 lutego 2017 roku, jako nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia w postępowaniu apelacyjnym (art. 227 k.p.c.).

7. W odniesieniu od kosztów procesu należy zauważyć, że subiektywne przekonanie powódki o słuszności roszczenia, przy niesumiennym lub oczywiście niewłaściwym postępowaniu pozwanego przed procesem, może uzasadniać zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu. Warunki stosowania normy art. 102 k.p.c. to przede wszystkim zasady słuszności, sprawiedliwości, niemożność pogodzenia zasady odpowiedzialności za wynik procesu ze społecznym odbiorem orzeczenia. Trafnie wskazuje apelująca, że przed procesem, wielokrotnie na przestrzeni kilku lat, powódka próbowała wyjaśnić okoliczności leżące u podstaw żądań pozwanej, co w zasadzie spotkało się ze zignorowaniem ze strony pozwanego, profesjonalnego uczestnika obrotu. Ponadto pozwany wzywał spadkobierczynię do zapłaty długu, który w wysokim stopniu prawdopodobieństwa jest przedawniony, a skorzystanie z tego zarzutu wymaga jedynie złożenia oświadczenia woli. Pozwany nie tylko nie wyjaśnił powódce należycie jej sytuacji prawnej, nie przedstawiając nawet konkretnych twierdzeń o długu spadkodawcy, ale ponawiał żądania zapłaty odwołując się do błędnej daty zawarcia umowy kredytu. Pozwany w znacznym stopniu przyczynił się do wytoczenia powództwa swym niesumiennym i oczywiście niewłaściwym postępowaniem, żądanie zwrotu kosztów procesu jest sprzeczne z moralnością i uzasadnia stosowanie art. 102 k.p.c., więc odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu. Uzasadnia to zmianę zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. jedynie w odniesieniu do kosztów procesu, w pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

8. Powyższe argumenty nie zachowują aktualności w odniesieniu do kosztów postępowania apelacyjnego. Wnosząc apelację powódka mogła z łatwością ocenić, że przyczyną nieuwzględnienia jej roszczeń jest ustalenie Sądu braku interesu prawnego, decydujące o bezzasadności wniesionego powództwa, a co dalej decydowało o oczywiście bezzasadności apelacji. W tej sytuacji odpada argument o subiektywnym odczuciu powódki o zasadności roszczenia o ustalenie, uzasadnienie wyroku sądu I Instancji jest jednoznaczne i powinno wyprowadzić powódkę z subiektywnego, błędnego przeświadczenia. Powódka przegrała sprawę w postępowaniu apelacyjnym w całości, zgodnie z art. 98 k.p.c. zobowiązana jest do zwrotu pozwanej celowych kosztów procesu, wynagrodzenia radcy prawnego ustalonego na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1408).

SSO (del.) Robert Bury (spr.) SSA Ryszard Iwankiewicz SSA Agnieszka Sołtyka